

**Een archeologisch bureau-onderzoek en  
inventariserend veldonderzoek door  
middel van boringen op een terrein aan  
de Provincialeweg te Rumpt, gemeente  
Geldermalsen (Gld)**

W.J.F. Thijs

ARC-Rapporten 2008-157

Geldermalsen  
8 januari 2009  
ISSN 1574-6887



## Colofon

Een archeologisch bureau-onderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van boringen op een terrein aan de Provincialeweg te Rumpt, gemeente Geldermalsen (Gld)

ARC-Rapporten 2008-157  
ARC-Projectcode 2008/369

Tekst

W.J.F. Thijs

Afbeeldingen

W.J.F. Thijs

Redactie

N. van Malssen

Status

definitieve versie

Autorisatie — A. Ufkes



Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 8 januari 2009

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op [www.arcbv.nl](http://www.arcbv.nl)

---

**Projectgegevens**

---

Projectnaam	Rumpt, Provincialeweg
Projectcode	2008/369
Archisnummer	32258
Projectleider	ir. W.J.F. Thijs
Contact	0345-620102, w.thijs@arcbv.nl
Opdrachtgever	Van Kessel Architectuur en Projectmanagement B.V., dhr. Spek
Contact	0345-589420
Bevoegd gezag	Gemeente Geldermalsen, dhr. H. Heling
Contact	0345-586746

---

**Locatiegegevens**

---

Toponiem	Provincialeweg
Plaats	Rumpt
Gemeente	Geldermalsen
Provincie	Gelderland
Kaartblad	39C
RD-coördinaten	NW: 141.741/432.053 NO: 141.830/432.053 ZO: 141.827/432.911 ZW: 141.727/432.908
Oppervlakte	10.000 m <sup>2</sup>

---

**Beschrijving onderzoekslocatie**

---

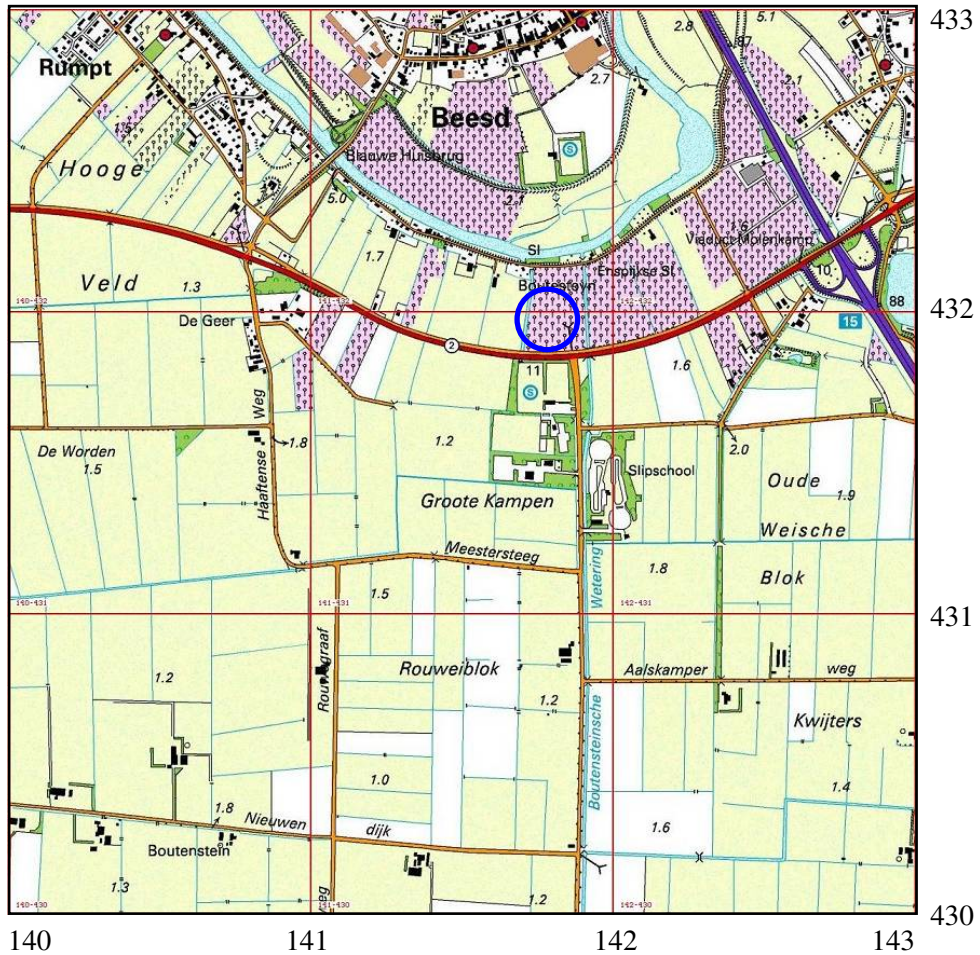
Geologie	Formatie van Echteld
Geomorfologie	Rivieroeverwal
Bodem	Poldervaaggrond
Historische situatie	Op het noordelijk deel van de onderzoekslocatie is de Boutensesluis aanwezig. Deze sluis stamt uit de Late Middeleeuwen. In de Late Middeleeuwen was nabij deze sluis een kasteel gelegen: Kasteel Boutenstein. Dit kasteel had een rechthoekige vorm en omringende slotgracht van circa 7 m breed.
Archeologische verwachting	Drie mogelijk vondstniveaus:  – Oeverafzettingen van de Linge, middelhoge trefkans op archeologische sporen uit de periode Vroege Middeleeuwen – Nieuwe Tijd. – Afzettingen van de meandergordel van Gellicum, hoge trefkans op sporen uit de periode IJzertijd – Romeinse Tijd. – Afzettingen van meandergordel van Deil, middelhoge trefkans, geen archeologische sporen bekend. Op basis van datering mogelijk sporen uit periode Neolithicum – Bronstijd.

---



Legenda

— Onderzoekslocatie



Afbeelding 1 Topografische kaart van de onderzoekslocatie en omgeving (omcirkeld), voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

# **1 Inleiding**

## **1.1 Aanleiding tot het onderzoek**

In opdracht van Van Kessel Architectuur en Projectmanagement heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een archeologisch bureau-onderzoek en inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd op een terrein aan de Provincialeweg te Rumpt. Aanleiding tot dit onderzoek vormt de voorgenomen bouw van een woonhuis met loods. Door deze werkzaamheden worden mogelijk archeologische resten bedreigd. Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.<sup>1</sup> Het veldwerk vond plaats op 27 november 2008 en is uitgevoerd door ir. W.J.F. Thijs en drs. K.A. Hebinck. Voorafgaand hieraan is door ir. W.J.F. Thijs een bureau-onderzoek uitgevoerd. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).<sup>2</sup>

## **1.2 Ligging en beschrijving van het onderzoeksgebied**

De onderzoekslocatie ligt langs de Provincialeweg N327 van Leerdam naar Geldermalsen ter hoogte van de kruising met de Boutensteinseweg. Het perceel is momenteel in gebruik als boomgaard en wordt begrensd door sloten. Ten noorden van de onderzoekslocatie ligt de winterdijk van de Linge. Ten westen van de onderzoekslocatie ligt de Boutensteinsevliet. De ligging van de locatie is weergegeven in afbeelding 1.

## **1.3 Overzicht van de geplande werkzaamheden**

Op de onderzoekslocatie zal een bouwblok worden ingericht van circa 1 ha. Binnen dit bouwblok zullen een woonhuis met loods worden gerealiseerd (zie afb. 2). De loods en woning hebben gezamenlijk een oppervlakte van 1.645 m<sup>2</sup>. Beide nieuw te bouwen gebouwen zullen niet worden onderkelderd. Circa 2.225 m<sup>2</sup> van de locatie zal worden voorzien van verharding. Voor de fundering van de gebouwen zal tot een diepte van circa 0,9 m –mv worden ontgraven. Waarschijnlijk zal voor de nieuw te bouwen woning en loods moeten worden geheid.

## **1.4 Doel van het onderzoek**

### **1.4.1 Bureau-onderzoek**

Doel van het bureau-onderzoek is het verkrijgen van inzicht in bekende en te verwachten archeologische waarden in en om het plangebied. Op basis van de verkregen informatie wordt een archeologisch verwachtingsmodel voor de onderzoekslocatie opgesteld. Hierin wordt beschreven of er archeologische resten aanwezig (kunnen) zijn in het plangebied, wat de potentiële aard en omvang hiervan is en of de voorgenomen werkzaamheden in het plangebied een bedreiging vormen voor

<sup>1</sup>In werking getreden op 1 september 2007.

<sup>2</sup>De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op [www.sikb.nl](http://www.sikb.nl).

het bodemarchief. Indien dit het geval is, wordt geadviseerd op welke wijze hiermee in het vervolgetraject van de plannen rekening dient te worden gehouden.

#### **1.4.2 Inventariserend veldonderzoek**

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe het in het bureau-onderzoek voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren en met veldwaarnemingen te completeren. Het IVO bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterend onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden aanwezig zijn. Het waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de archeologische resten.

### **1.5 Werkwijze**

#### **1.5.1 Bureau-onderzoek**

Voor het bureau-onderzoek wordt bronnenmateriaal uit diverse disciplines geraadpleegd en geïntegreerd tot een archeologisch verwachtingsmodel. Op basis van geologische, geomorfologische en bodemkundige informatie wordt een beeld geschetst van de landschappelijke ontwikkeling van de omgeving van de onderzoekslocatie. Deze landschappelijke ontwikkeling geeft inzicht in de potentiële bewoonbaarheid van de locatie. Voor de beschrijving van de archeologische waarden wordt gebruik gemaakt van Archis2, de online archeologische database van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM), de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) en de Archeologische Monumenten Kaart (AMK), en, indien van toepassing, van informatie over eerder gedaan onderzoek en archeologische waarnemingen. Naast deze informatie wordt, als deze voorhanden zijn, ook gebruik gemaakt van provinciale en gemeentelijke beleids- en verwachtingskaarten. De historische ontwikkeling wordt beschreven aan de hand historisch-topografisch kaartmateriaal, historische literatuur en informatie van lokale historische verenigingen en/of amateur-archeologen. Hierbij wordt ook ingegaan op eventuele (sub)recente verstoringen die de archeologische verwachting beïnvloeden.

#### **1.5.2 Inventariserend veldonderzoek**

Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd als een karterend booronderzoek. Met dit doel zijn zes boringen geplaatst tot minimaal 200 cm –mv. Voor het boren is gebruik gemaakt van een edelmanboor met een diameter van 12 cm en een guts met een diameter van 3 cm. De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB). Door de aanwezige begroeiing was het niet mogelijk een oppervlaktekartering uit te voeren.

## 2 Resultaten bureau-onderzoek

### 2.1 Bekende aardwetenschappelijke waarden

De onderzoekslocatie ligt in het Geldersche rivierengebied. De archeologische trefkans in het rivierengebied hangt in hoge mate samen met de geologische opbouw van dit gebied, omdat de bewoning vóór de bedijkingen in de Late Middeleeuwen zich concentreerde op de relatief hooggelegen en daardoor droge delen.

Gedurende het Holoceen bepaalden zich steeds verleggende meanderende rivieren de ontwikkeling van dit gebied. Door deze meandergordelverleggingen of avulsies ontstond in het rivierengebied een netwerk van verlaten meandergordels die deels ook overdekt zijn door jongere sedimenten. De afzettingen van deze rivieren behoren tot de Formatie van Echteld. Binnen de Formatie van Echteld worden, op grond van wijze van afzetting en lithologische karakteristieken, een aantal lithogenetische eenheden onderscheiden. De belangrijkste lithogenetische eenheden zijn geulafzettingen, oeverafzettingen en komafzettingen. Geulafzettingen worden in de geul van de rivier afgezet en bestaan voornamelijk uit (grof) zand. Oeverafzettingen worden afgezet wanneer de rivier bij hoog water buiten haar oevers treedt en bestaan vaak uit gelaagde zanden en (zandige) kleien. Hierbij worden de grofste afzettingen het dichtst bij de geul afgezet, doordat de stroomsnelheid hier het hoogst is. Verder van de geul worden de afzettingen fijner. Komafzettingen bestaan uit zwak tot matig siltige klei, die wordt afgezet in de laaggelegen gebieden tussen de rivieren, waar het water van de overstromingen tot stilstand komt. Deze afzettingen worden vaak met veen afgewisseld, dat tot de Formatie van Nieuwkoop wordt gerekend (De Mulder et al. 2003, Berendsen 2004, Berendsen 2005). Doordat de grofste oeverafzettingen het dichtst langs de rivier worden afgezet, ontstaan langs de rivier relatief hooggelegen oeverwallen. Wanneer een stroomgeul verlaten wordt, klinken de grove geulafzettingen en de daar boven gelegen oeverafzettingen minder in dan de omliggende fijne afzettingen. Hierdoor wordt het hoogteverschil tussen de meandergordel en de omliggende komgebieden versterkt en vormen de meandergordels geschikte bewoningsplaatsen in het rivierengebied. Stroomgordels hebben dan ook een hoge archeologische trefkans, terwijl de komafzettingen een lage trefkans hebben. Oeverafzettingen op de overgang van stroomgordels naar de komgebieden hebben een middelhoge trefkans.

De onderzoekslocatie ligt op oeverafzettingen van de meandergordel van de Linge. Deze meandergordel is actief geweest van 2160 - 643 jaar BP.<sup>3</sup> Aan de activiteit van de meandergordel kwam in 1307 n. Chr. een abrupt einde toen de rivier bij Tiel werd afgedamd en de huidige Waal de waterafvoerende functie van de Linge grotendeels overnam. Op de onderzoekslocatie komen alleen oeverafzettingen voor. Er is in de ondergrond geen beddingzand van deze meandergordel te vinden. Op het zuidelijk deel van de onderzoekslocatie worden onder de oeverafzettingen van de Linge afzettingen van de meandergordel van Gellicum aangetroffen. Deze meandergordel is actief geweest van 2510 - 2200 jaar BP (Berendsen & Stouthamer 2001). Het beddingzand van deze meandergordel komt op de onderzoekslocatie voor op een diepte tussen 2 - 3 m -mv (Berendsen et al. 2001). De oeverafzettingen van deze meandergordel liggen waarschijnlijk ondieper bene-

<sup>3</sup>BP: before present. Jaren voor heden, waarbij 1950 als referentiejaar wordt genomen.



den maaiveld. Het is onduidelijk of deze oeverafzettingen te onderscheiden zijn van de oeverafzettingen behorend tot de meandergordel van de Linge. Gezien de dateringen van de beide meandergordels is het waarschijnlijk dat er geen periode is geweest waarin bodenvorming heeft kunnen optreden in de sedimenten van de meandergordel van Gellicum. Op de zuidoostelijke helft van de onderzoekslocatie komt in de ondergrond de meandergordel van Deil voor. Deze meandergordel is actief geweest tussen 5788 - 5360 jaar BP. (Berendsen & Stouthamer 2001) Het beddingzand van deze meandergordel ligt op een diepte tussen 3 – 6 m –mv (Berendsen et al. 2001). Gezien de datering van de meandergordel zijn deze sedimenten mogelijk afgedekt door komafzettingen en daardoor te onderscheiden van de oeversedimenten van de meandergordels van de Linge en Gellicum.

Volgens de geomorfologische kaart (afb. 3) ligt de onderzoekslocatie op een rivieroeverwal (3K25). Ten zuiden gaat de overwal geleidelijk over naar een rivierkom en oeverwalachtige vlakte (2M22). Ten noorden van de onderzoekslocatie ligt de geul van de huidige loop van de Linge (2R11). Volgens de bodemkaart (afb. 4) worden op de onderzoekslocatie kalkhoudende poldervaaggronden in zavel en lichte klei aangetroffen. Ten zuiden komen eveneens poldervaaggronden voor. Deze zijn echter kalkloos en gevormd in zware klei (Rn44C). Ten noorden van de onderzoekslocatie liggen in de binnenbocht van een meander van de Linge kalkhoudende ooivaaggronden (Rd90A). In de uiterwaarden van de Linge komt de samengestelde eenheid Linge-uiterwaardgronden voor (ALu). De eenheid omvat de uiterwaarden van de Linge tussen Tiel en Rumpt. Het stroombed van de Linge is vroeger breder geweest. Hierdoor is tussen de oeverwallen en het riviertje een strook lager liggende gronden ontstaan. Op de lagere delen binnen de eenheid komen drecht- en nesvaaggronden voor. Op de hoger gelegen delen binnen de eenheid komen polder- en ooivaaggronden voor (STIBOKA 1966).

## 2.2 Bekende archeologische waarden

De oeverafzettingen van de Linge hebben op de IKAW en de beleidsadvieskaart van de gemeente Geldermalsen (Heunks 2006) een hoge trefkans op intacte archeologische sporen en/of resten (zie afb. 5 en 6). Op de stroomgordel van de Linge worden volgens Berendsen & Stouthamer (2001) bewoningssporen vanaf de Vroege Middeleeuwen aangetroffen en zijn ook schepen uit de Romeise Tijd gevonden. Lokaal zijn in de omgeving op de oeverafzettingen van de Linge ook sporen uit de Romeinse Tijd aangetroffen, bijvoorbeeld bij Beesd<sup>4</sup> en in de binnenstad van Tiel. In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn in Archis twee waarnemingen bekend op de meandergordel van de Linge (zie afb. 5). Circa 700 m ten noordwesten van de onderzoekslocatie is een kasteelterrein aanwezig (waarnemingsnummer 7465). Het terrein omvat het voormalige kasteel het Blauwe Huis en heeft een hoge archeologische waarde (monumentnr. 3724). Het kasteel stamt uit de Late Middeleeuwen. Circa 1 km ten west-noordwesten is een tweede terrein van hoge archeologische waarde aanwezig (monumentnr. 3736). Dit monumentterrein bestaat uit een aaneengesloten terpenrij. Op dit terrein is tijdens een veldkartering aardewerk aangetroffen uit de Late Middeleeuwen.

<sup>4</sup>Boreel, G.L. & E.M.P. Verhelst, 2004. Verslag bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek Beesd-Sportpark. Zuidnederlandse Archeologische Notities 8, Amsterdam.

Op de gemeentelijke beleidsadvieskaart (Heunks 2006) zijn net ten noorden van de onderzoekslocatie twee waarnemingen bekend (zie afbeelding 6). Waarneming 200 bestaat uit het terrein waar het voormalige Kasteel Boutenstein heeft gestaan. Het kasteel had een rechthoekige vorm en de omringende gracht was circa 7 m breed. Het kasteel is gedateerd op de periode Late Middeleeuwen–Nieuwe Tijd. Het kasteel is afgebroken waarna het terrein volledig is geegaliseerd. Op het perceel is nog een tweede waarneming aanwezig (waarnemingsnummer 202). Deze waarneming bestaat uit de Boutensteinse sluis. Deze sluis is reeds vanaf de Late Middeleeuwen in gebruik.

Net ten zuiden van de onderzoekslocatie is in de ondergrond de meandergordel van Gellicum aanwezig. Deze meandergordel heeft op de IKAW een hoge trefkans (zie afb. 5). Op de gemeentelijke beleidsadvieskaart heeft de meandergordel een middelhoge trefkans (zie afb. 6). Op de meandergordel van Gellicum zijn volgens Berendsen & Stouthamer (2001) geen archeologische vondsten bekend. In Archis is op deze meandergordel op circa 1,4 km ten west-zuidwesten een waarneming bekend van aardewerk uit de Romeinse Tijd (buiten kaartbeeld 5). In Archis zijn naast deze waarneming twee waarnemingen bekend die waarschijnlijk op deze meandergordel zijn gedaan (waarnemingsnrs. 45282 en 404138). Waarneming 45282 bestaat uit sporen die zijn gevonden tijdens een karterend onderzoek in 1998 bij de verbreding van Rijksweg A2. De sporen bestonden uit houtskool, verbrande leem en bot (waarnemingsnr. 404138). Naar aanleiding hiervan is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Hierbij zijn geen prehistorische grondsporen vastgesteld. Wel zijn drie aardewerkfragmenten uit de IJzertijd aangetroffen. Ook zijn enkele fragmenten aardewerk uit de Nieuwe Tijd aangetroffen. Een groot deel van de onderzoekslocatie is vergraven door de aanleg van drainaige.

Op het zuidoostelijke terreindeel komt de meandergordel van Deil in de ondergrond voor. Op deze meandergordel zijn volgens Berendsen & Stouthamer (2001) geen archeologische vondsten bekend. Ook in Archis zijn géén waarnemingen bekend op deze meandergordel. De meandergordel heeft op zowel de IKAW als de gemeentelijke beleidsadvieskaart een middelhoge trefkans op intacte archeologische sporen (zie afb. 5 en 6).

### **2.3 Historische situatie**

Rumpt wordt rond het jaar 960 n. Chr. voor het eerst genoemd in een lijst van bezittingen van de St. Maartenskerk te Utrecht. Het huis te Rumpt wordt voor het eerst genoemd in 1341. Het huis werd toen door de proost van de Sint Pieter te Utrecht te leen gegeven aan de hertog van Gelre. Omstreeks 1460 behoorden Rumpt en Gellicum toe aan Otto van Asperen en Vuren. Vanaf de 16e eeuw waren de dorpen in handen van het geslacht van Scherpenzeel. Gellicum vormde tot 1648 een eenheid met Rumpt. Door de ligging langs de Linge heeft het dorp Rumpt in het verleden te leiden gehad onder dijkdoorbraken. Onder andere in 1784 en 1809 had het dorp zwaar te lijden door hoogwater (Van der Aa 1839–1851). Op de kaarten uit 1832 (kadastrale kaart) en 1900 (historische kaart) is te zien dat de onderzoekslocatie niet was bebouwd (afb. 7 en 8).

## 2.4 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

De locatie ligt in het rivierengebied op oeverafzettingen van de Linge. Op de locatie is waarschijnlijk sprake van drie verschillende archeologische niveaus:

### *Meandergordel van de Linge*

De meandergordel van de Linge heeft een hoge verwachtingswaarde voor intacte archeologische resten en/of sporen uit de periode Romeinse Tijd – Nieuwe Tijd. Vondsten kunnen direct onder de bouwvoor worden verwacht en zullen voornamelijk bestaan uit anorganische resten en/of sporen zoals aardewerk, en misschien metaal. Ook kunnen houtskool en fosfaatvlekken worden verwacht. Op het terrein direct ten noorden van het bouwblok heeft in het verleden het kasteel Boutenstein gestaan. Het is onbekend of op de onderzoekslocatie ook delen van het kasteel hebben gelegen. De trefkans zal met name betrekking hebben op de periode Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd.

### *Meandergordel van Gellicum*

In de ondergrond komt op het zuidelijke deel van de onderzoekslocatie de meandergordel van Gellicum voor. De meandergordel van Gellicum heeft een hoge verwachting voor intacte archeologische resten en/of sporen uit de periode IJzertijd – Romeinse Tijd. Het is onduidelijk of de oeverafzettingen van de meandergordel van Gellicum zijn te onderscheiden van de oeverafzettingen van de meandergordel van de Linge. Indien de afzettingen te onderscheiden zijn, kunnen vondsten worden verwacht in de top van de oeverafzettingen. In de oeverafzettingen kunnen dezelfde archeologische indicatoren worden verwacht als in de oeverafzettingen van de Linge.

### *Meandergordel van Deil*

In de ondergrond komt op het zuidoostelijke deel van de onderzoekslocatie de meandergordel van Deil voor. Op deze meandergordel zijn geen archeologische waarnemingen bekend. De meandergordel heeft een middelhoge trefkans op intacte archeologische resten en/of sporen. Gezien de datering van de meandergordel kunnen intacte sporen en/of resten worden verwacht uit de periode Neolithicum – Bronstijd. De archeologische sporen kunnen bestaan uit aardewerk, vuursteen, houtskool, fosfaatvlekken en wellicht ook metaal. De oeverafzettingen van deze meandergordel zijn waarschijnlijk afgedekt door komafzettingen.

## 3 Resultaten inventariserend veldonderzoek

### 3.1 Verkennend booronderzoek

De locatie van de boorpunten wordt weergegeven in afbeelding 9. De resultaten van het onderzoek zijn weergegeven in bijlage 1. Op de locatie zijn zes boringen geplaatst. Op de locatie zijn oeverafzettingen van de Linge aangetroffen op komafzettingen. Deze komafzettingen liggen op oeverafzettingen van de meandergordel van Gellicum. De bodemopbouw is in alle boringen met uitzondering van boring 2 nagenoeg gelijk. De bodemopbouw bestaat uit:

- 0–0,35 m –mv. Zwak zandige (donker) grijsbruine klei. Deze klei bestaat

uit oeverafzettingen van de meandergordel van de Linge en vormt de bouwvoor.

- 0,35–0,65 m –mv. Uiterst siltige bruinegrijze tot grijze klei. De klei is door de aanwezigheid van roestvlekken licht tot matig oranje gevlekt. De klei bestaat uit oeverafzettingen behorend tot de meandergordel van de Linge. Beneden de 0,55–0,7 m –mv gaat de bodemopbouw scherp over naar komafzettingen.
- 0,65–0,8 m –mv. Zwak siltige donker grijze klei. Deze bodemlaag is geïnterpreteerd als een oud oppervlak waarin bodemvorming is opgetreden. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de komafzettingen langere tijd aan het oppervlak hebben gelegen alvorens te worden overdekt door oeversedimenten van de Linge. In boring 2 is dit oud oppervlak niet teruggevonden. In boring 5 loopt dit oude oppervlak door tot een diepte van 1,35 m –mv.
- 0,8–1,35 m –mv. Op deze diepte ligt de oude C-horizont die is gevormd in de komklei. De C-horizont bestaat uit zwak siltige klei. De klei is matig oranje gevlekt door de aanwezigheid van roestvlekken. In boring 4 loopt de C-horizont door tot een diepte van 1,5 m –mv.
- 1,35–1,60 m –mv. Op deze diepte komt een cultuurlaag voor. De cultuurlaag bestaat uit zwak siltige donkergrijze klei. In de klei zijn fosfaatvlekken en houtskool waargenomen. Ook is onverbrand bot en aardewerk waargenomen. Het aardewerk en bot is afkomstig uit zeefmonsters van deze laag uit de boringen 5 en 6. Alleen deze boringen zijn gezeefd omdat in deze boringen in het veld overduidelijk aardewerk en bot werd waargenomen. De opgeboorde grond van de cultuurlaag in de overige boringen is alleen doorbrokkeld in het veld.
- 1,6–2,60 m –mv. Direct beneden de cultuurlaag liggen de oeverafzettingen behorend tot de meandergordel van Gellicum. De oeverafzettingen bestaan uit een zogenaamde *fining upwards*-sequentie, die karakteristiek is voor oeverwalafzettingen. In enkele van de boringen werden ook de geulafzettingen bereikt van deze meandergordel op een diepte variërend tussen 1,80–2,25 m –mv. Gezien de diepte waarop de geulafzettingen liggen, zijn de afzettingen toe te schrijven aan de meandergordel van Gellicum.

Op de onderzoekslocatie is de meandergordel van Deil niet aangetroffen. Op de onderzoekslocatie is deze waarschijnlijk geërodeerd door de meandergordel van Gellicum.

### 3.2 Archeologische indicatoren

Op de onderzoekslocatie is in alle boringen een cultuurlaag aangetroffen aan de top van de oeverafzettingen van de meandergordel van Gellicum. In deze cultuurlaag is in alle boringen houtskool waargenomen. In boring 6 zijn ook fosfaatvlekken waargenomen. In de zeefmonsters van boringen 5 en 6 is onverbrand bot en aardewerk aangetroffen. Het aardewerk en botmateriaal is bekeken door respectievelijk mw. drs. A. Ufkes en dr. H. Buitenhuis, beide van Archaeological Research & Consultancy. Het aardewerk betreft kwartsgemagerd prehistorische aardewerk. Door de geringe grootte van de fragmenten (kleiner dan 0,5 cm) kon er geen scherpere datering worden gegeven. Het botmateriaal uit boring 6 bestaat uit meerder fragmenten

van een pijpbeen van een middelgroot zoogdier. De botfragmenten in boring 5 konden door de geringe grootte niet nader worden gedetermineerd. Aan de top van de komafzettingen op de locatie een oud oppervlak waargenomen. In deze laag zijn geen archeologische indicatoren waargenomen. In de oeverafzettingen van de Linge zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van het voormalige kasteel Boutenstein (of één van de bijgebouwen) op de onderzoekslocatie.

## 4 Samenvatting en conclusie

Uit het bureau-onderzoek volgt dat mogelijk sprake is van drie verschillende archeologische niveaus op de onderzoekslocatie. Vanaf het maaiveld naar beneden zijn dit:

- Oeverafzettingen van de Linge; hoge verwachtingswaarde op archeologische resten uit de periode Romeinse Tijd – Nieuwe Tijd.
- Oeverafzettingen van de meandergordel van Gellicum; hoge verwachtingswaarde op archeologische resten uit de periode IJzertijd – Romeinse Tijd.
- Oeverafzettingen van de meandergordel van Deil; middelhoge verwachtingswaarde op archeologische resten uit de periode Neolithicum – Bronstijd

In het verkennend onderzoek zijn twee van de drie archeologische niveau's aangetroffen.

### *Oeverafzettingen van de Linge*

Vanaf het maaiveld tot een diepte van circa 0,7 m –mv zijn oeverafzettingen van de Linge aangetroffen. In deze afzettingen heeft zich een poldervaaggrond gevormd. In deze afzettingen zijn geen archeologische resten en/of sporen waargenomen. Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van het kasteel Boutenstein op de onderzoekslocatie.

### *Oeverafzettingen van de meandergordel van Gellicum*

De oeverafzettingen van de meandergordel van Gellicum zijn aangetroffen op een diepte vanaf 1,35 m –mv. Aan de top van deze afzettingen is op de gehele onderzoekslocatie een cultuurlaag aangetroffen op een diepte tussen 1,25 – 1,80 m –mv met hierin houtskool, fosfaatvlekken, onverbrand bot en aardewerk. Het aardewerk is afkomstig uit de prehistorie. Door fragmentatie kon het niet nader worden gedetermineerd. Een aantal van de botfragmenten is afkomstig van een pijpbeen van een middelgroot zoogdier. Ook hier kon door de grootte van de fragmenten de determinatie niet duidelijker. In enkele van de boringen werden ook de geulafzettingen bereikt van deze meandergordel op een diepte variërend tussen 1,80 – 2,25 m –mv. Gezien de diepte waarop de geulafzettingen zijn aangetroffen, worden de afzettingen toegeschreven aan de meandergordel van Gellicum.

### *Oeverafzettingen van de meandergordel van Deil*

Op de onderzoekslocatie zijn géén oeverafzettingen aangetroffen die konden worden toegeschreven aan de meandergordel van Deil.

De komafzettingen, die lithostratigrafisch tussen de oeverafzettingen van de Linge en Gellicum liggen, hebben geruime tijd aan het oppervlak gelegen gezien de

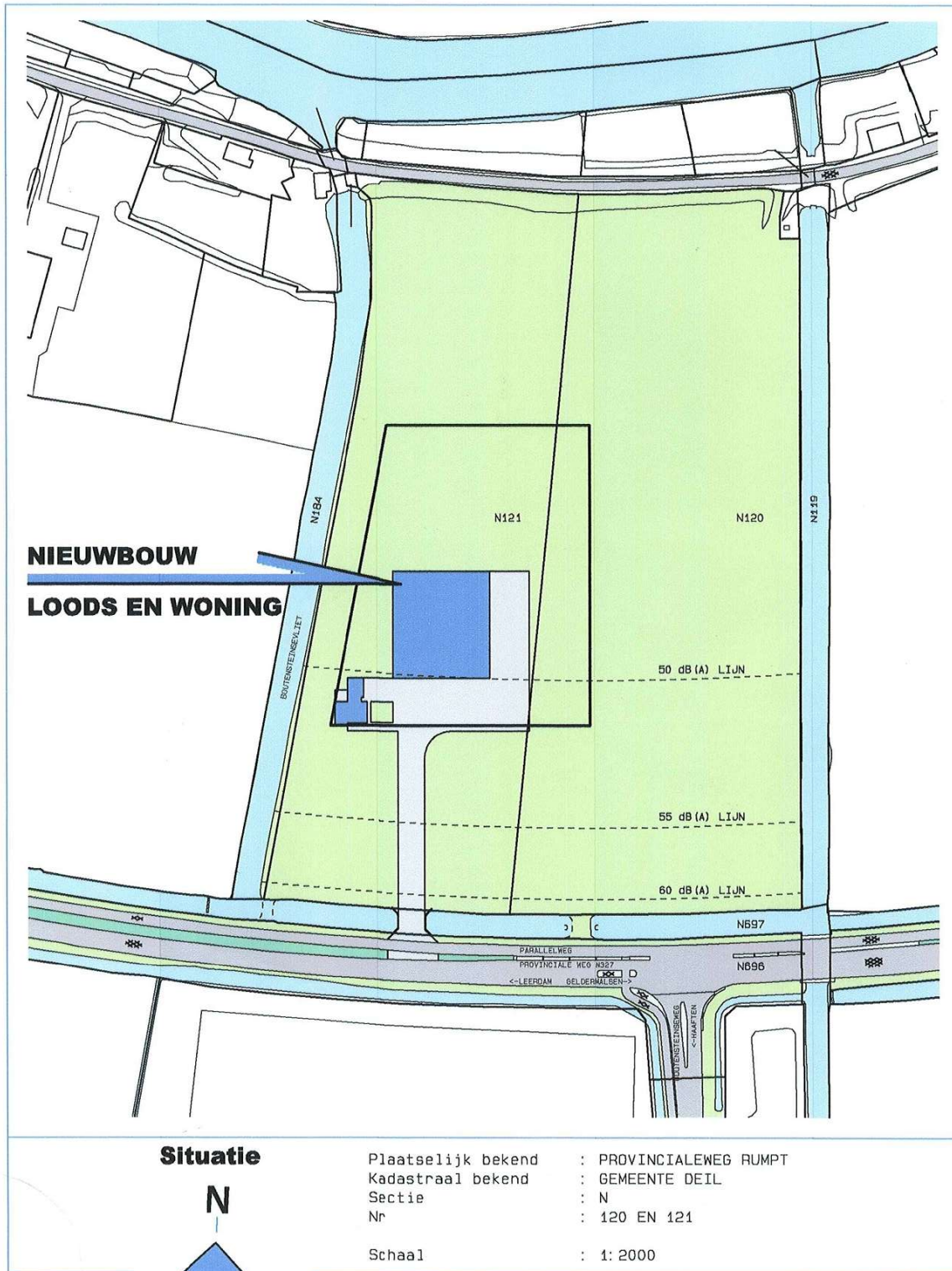
bodem die erin gevormd is. In dit oude oppervlak zijn geen archeologische indicatoren waargenomen. Komafzettingen hebben een lage trefkans doordat deze gebieden vaak laag en nat zijn.

## **5 Aanbeveling**

Op de locatie is waarschijnlijk sprake van een archeologische vindplaats. Een vervolgonderzoek is noodzakelijk om de aard en omvang van deze vindplaats vast te stellen. Wij bevelen aan om dit onderzoek uit te voeren in de vorm van een proefsleuvenonderzoek. Hiervoor dient een Programma van Eisen (PvE) te worden opgesteld, dat moet worden goedgekeurd door het bevoegd gezag, de gemeente Geldermalsen. Het bevoegd gezag beslist of en in welke vorm er vervolgonderzoek dient plaats te vinden.

## Literatuur

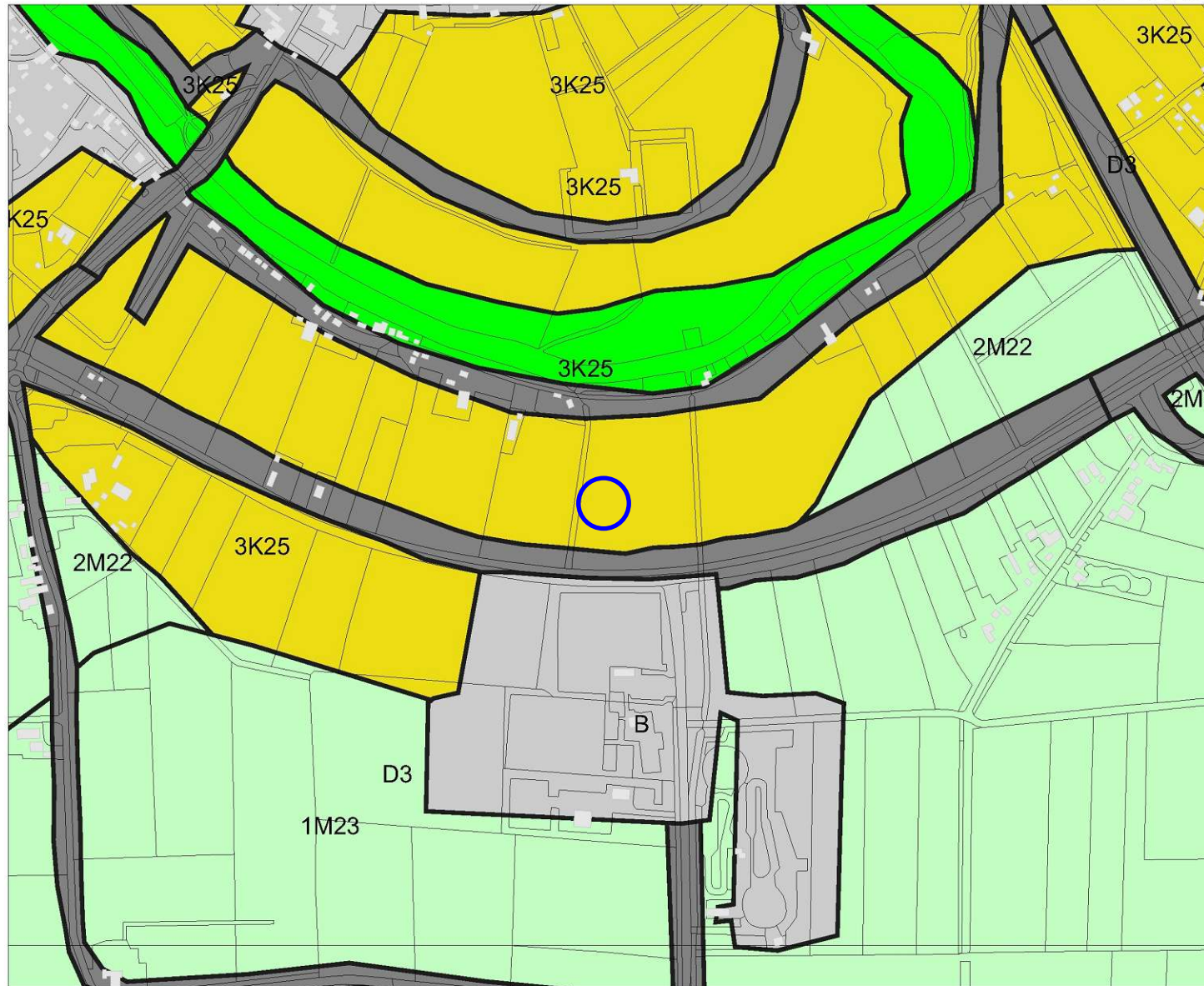
- Aa, A.J. van der, 1839–1851. *Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden, bijeengebragt door A.J. van der Aa, onder medewerking van eenige Vaderlandsche Geleerden*. Gorinchem.
- Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.
- Berendsen, H.J.A., 2005. *Landschappelijk Nederland. De fysisch-geografische regio's*. Assen.
- Berendsen, H.J.A., E.L.J.H. Faessen, A.W. Hesselink & H. Kempen, 2001. *Zand in Banen; Zanddiepte-kaarten van het Gelders Rivierengebied met inbegrip van de uiterwaarden*. Arnhem. Tweede herziene druk.
- Berendsen, H.J.A. & E. Stouthamer, 2001. *Palaeogeographic development of the Rhine-Meuse delta, The Netherlands*. Assen.
- Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.
- Heunks, E., 2006. *Gemeente Geldermalsen - Beleidsnota Archeologische Monumentenzorg; naar een realistische en duurzame omgang met archeologisch erfgoed*. Amsterdam (RAAP-rapport 1384).
- Mulder, E.F.J. de et al., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.
- STIBOKA, 1966. *Bodemkaart van Nederland, 1:50000, blad 39 west, Rhenen*. Wageningen/Haarlem. Stichting voor Bodemkartering, Rijksgeologische dienst.



Afbeelding 2 Toekomstige situatie. Bron: Van Kessel Architectuur en Projectmanagement BV.



142761 / 432799



### Legenda

- HUIZEN
- TOP10 ((c)TDN)
- GEOMORFOLOGIE ((c)Alterra)**
- Wanden
- Hoge heuvels en ruggen
- Terpen
- Hoge duinen
- Plateaus
- Terrassen
- Plateau-achtige vormen
- Waaiervormige glooiingen
- Niet-waaiervormige glooiingen
- Lage ruggen en heuvels
- Welvingen
- Vlaktten
- Laagten
- Ondiepe dalen
- Matig diepe dalen
- Diepe dalen
- Water
- Bebouwing
- Overig (Dijken etc)



Archis2

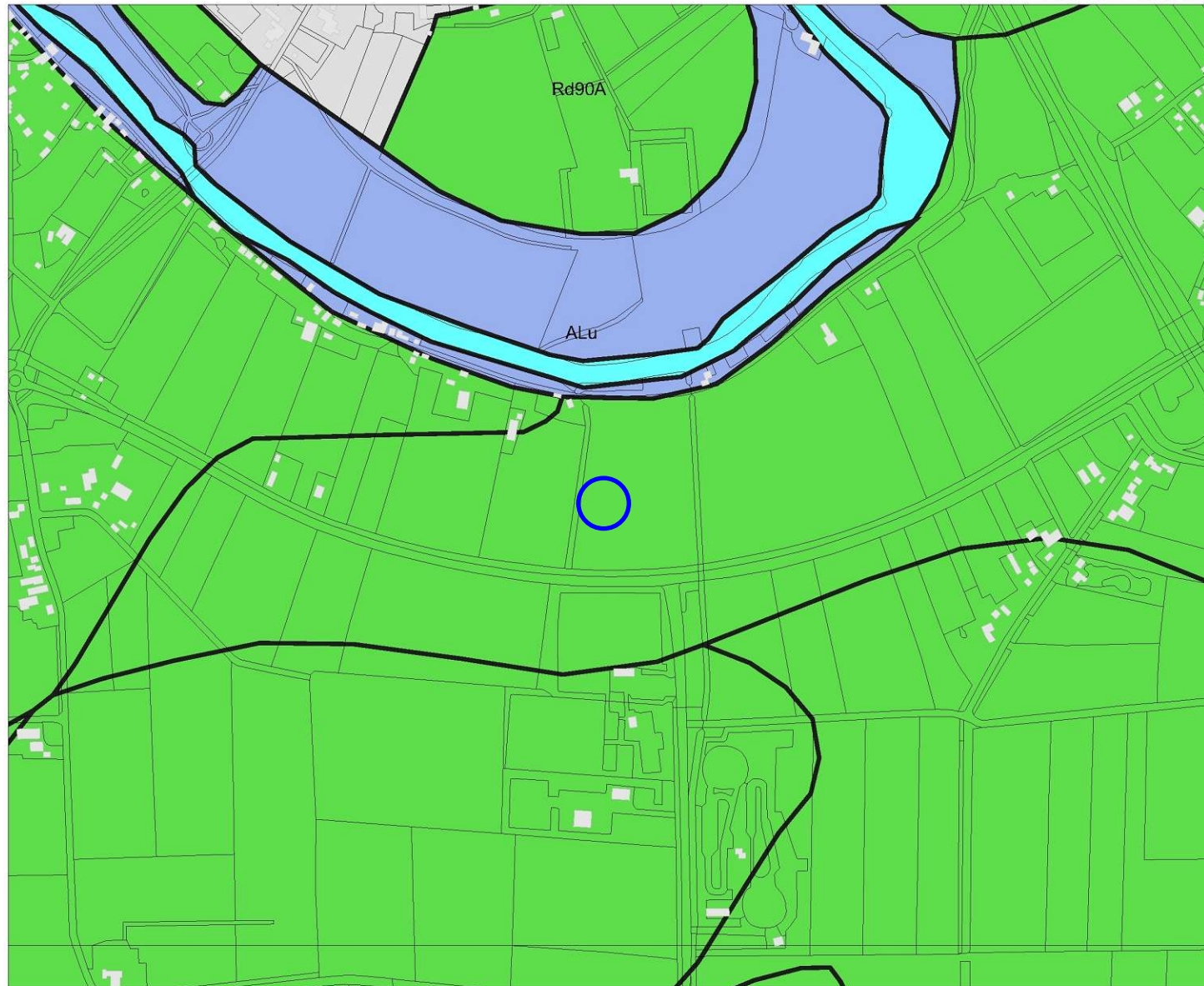
rijksdienst voor  
archeologie,  
cultuurlandschap  
en monumenten



140779 / 431180

Afbeelding 3 Geomorfologische kaart van de onderzoekslocatie (blauw omcirkeld) en omgeving. Bron: Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM)/Archis II.

142761 / 432799



140779 / 431180

### Legenda

- HUIZEN
- TOP10 ((c)TDN)
- BODEM ((c)Alterra)**
  - Associaties
  - Brikgronden
  - Bebouwing
  - Dijk, bovenlandstrook
  - Dikke eerdgronden
  - Fluviaale afz ouder pleistoceen
  - Groeve, gegraven, mijnstort
  - Kalksteenverweringsgronden
  - Oude rivierkleigronden
  - Overige oude kleigronden
  - Ondiepe keileemgronden
  - Leemgronden
  - Zeekleigronden
  - Mariene afz ouder pleistoceen
  - Niet-gerijpte minerale gronden
  - Oude bewoningsplaatsen
  - Rivierkleigronden
  - Kalk lutumarme gronden
  - Veengronden
  - Moerige gronden
  - Water, moeras
  - Podzolgronden
  - Kalkloze zandgronden
  - Kalkhoudende zandgronden

0 500 m



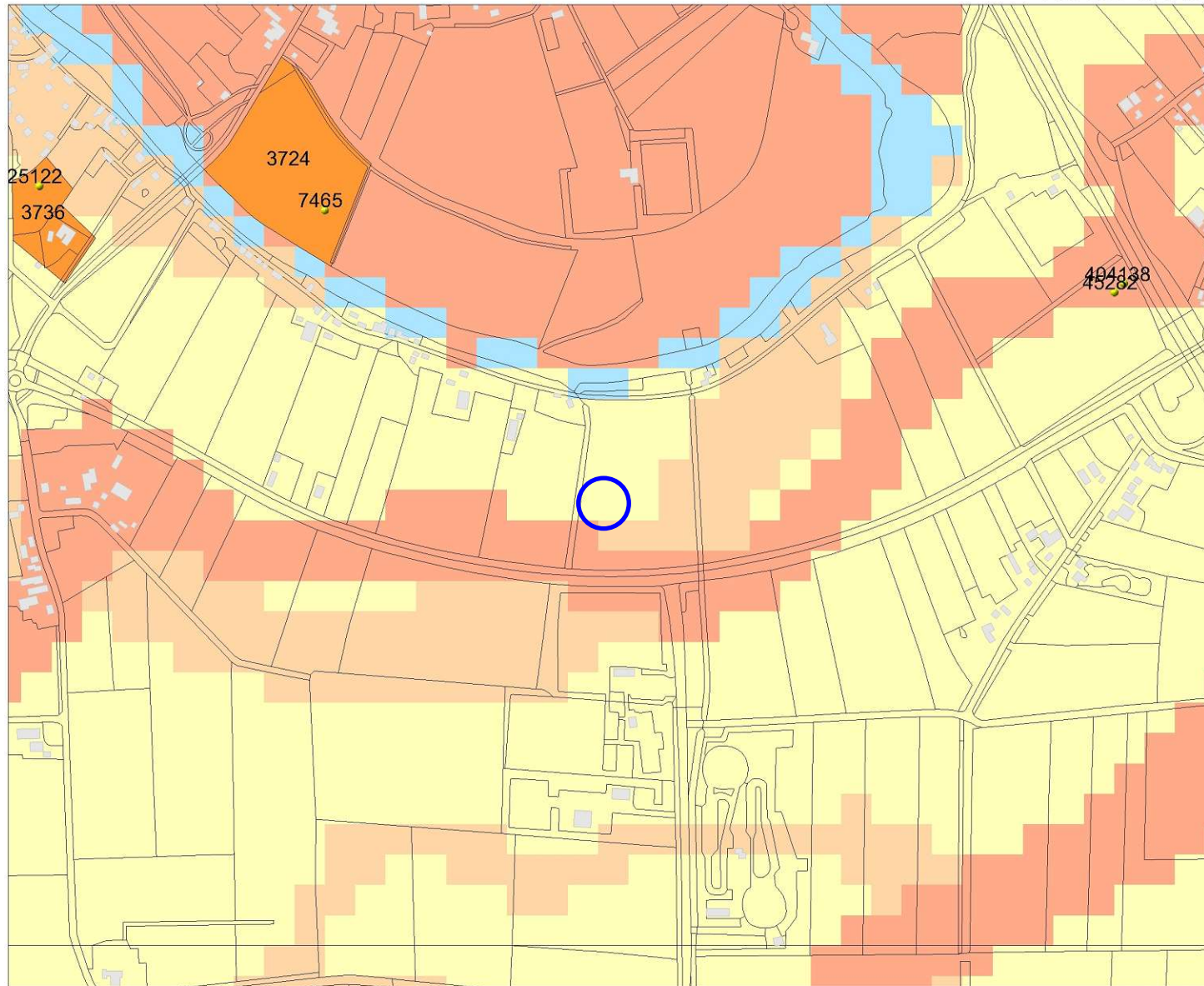
## Archis2

rijksdienst voor  
archeologie,  
cultuurlandschap  
en monumenten



Afbeelding 4 Bodemkaart van de onderzoekslocatie (blauw omcirkeld) en omgeving. Bron: Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM)/Archis II.

142761 / 432799



140779 / 431180

### Legenda

- WAARNEMINGEN
  - HUIZEN
  - TOP10 ((c)TDN)
- MONUMENTEN**
- archeologische betekenis
  - archeologische waarde
  - hoge archeologische waarde
  - zeer hoge archeologische waarde
  - zeer hoge arch waarde, beschermd
- IKAW**
- zeer lage trefkans
  - lage trefkans
  - middelhoge trefkans
  - hoge trefkans
  - lage trefkans (water)
  - middelhoge trefkans (water)
  - hoge trefkans (water)
  - water
  - niet gekarteerd



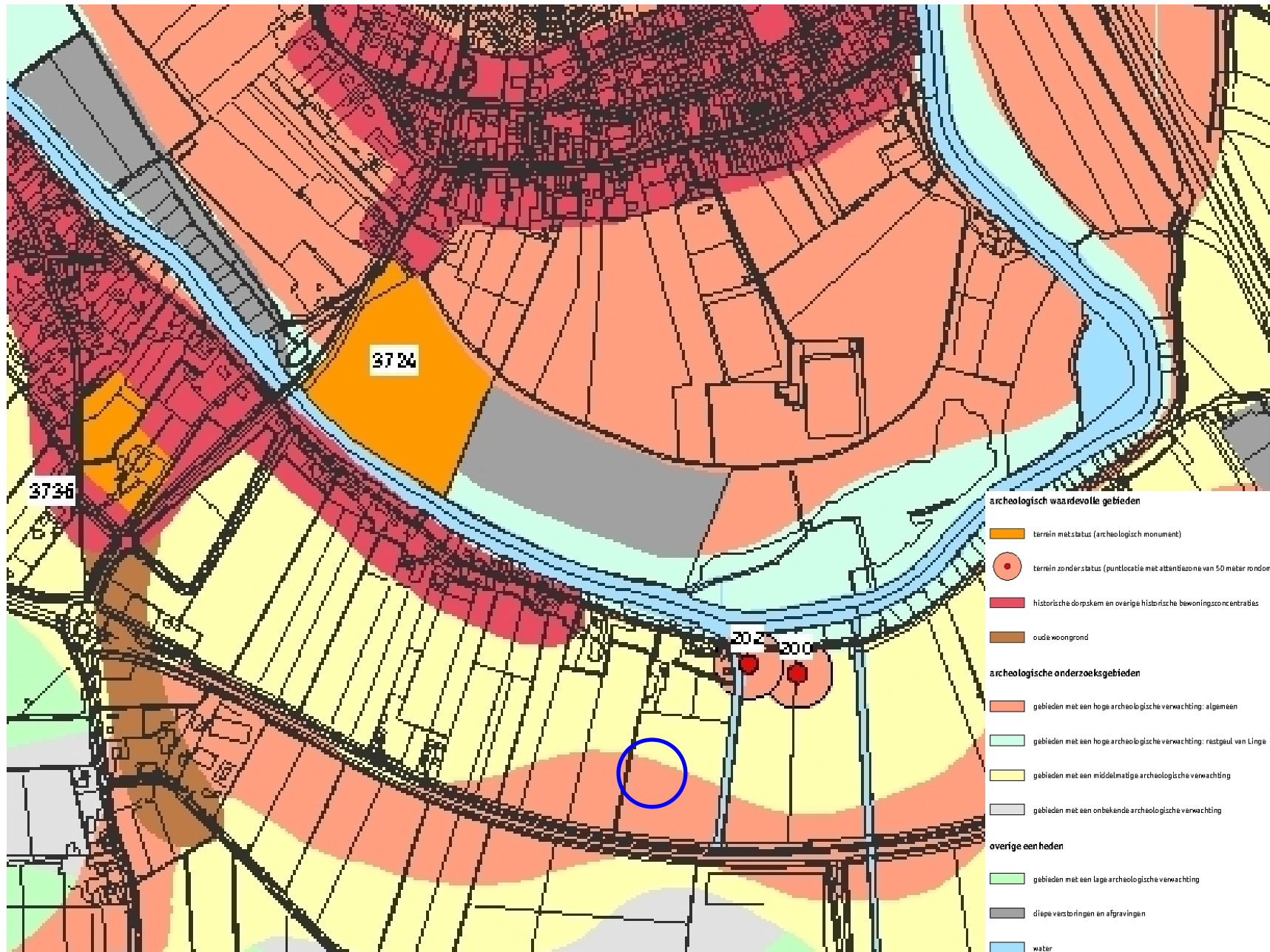
N

Archis2

rijksdienst voor  
archeologie,  
cultuurlandschap  
en monumenten



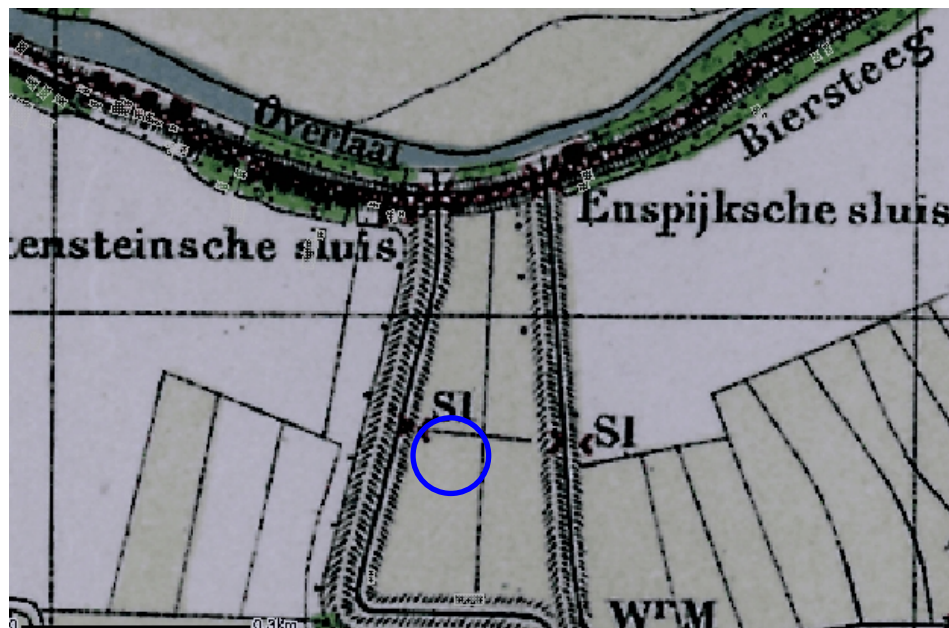
Afbeelding 5 Archeologische waarden op de onderzoekslocatie en in de omgeving (blauw omcirkeld). Bron: Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM)/Archis II.



Afbeelding 6 Uitsnede van de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Geldermalsen. De kaart is noordgericht. Bron: Heunks (2006).



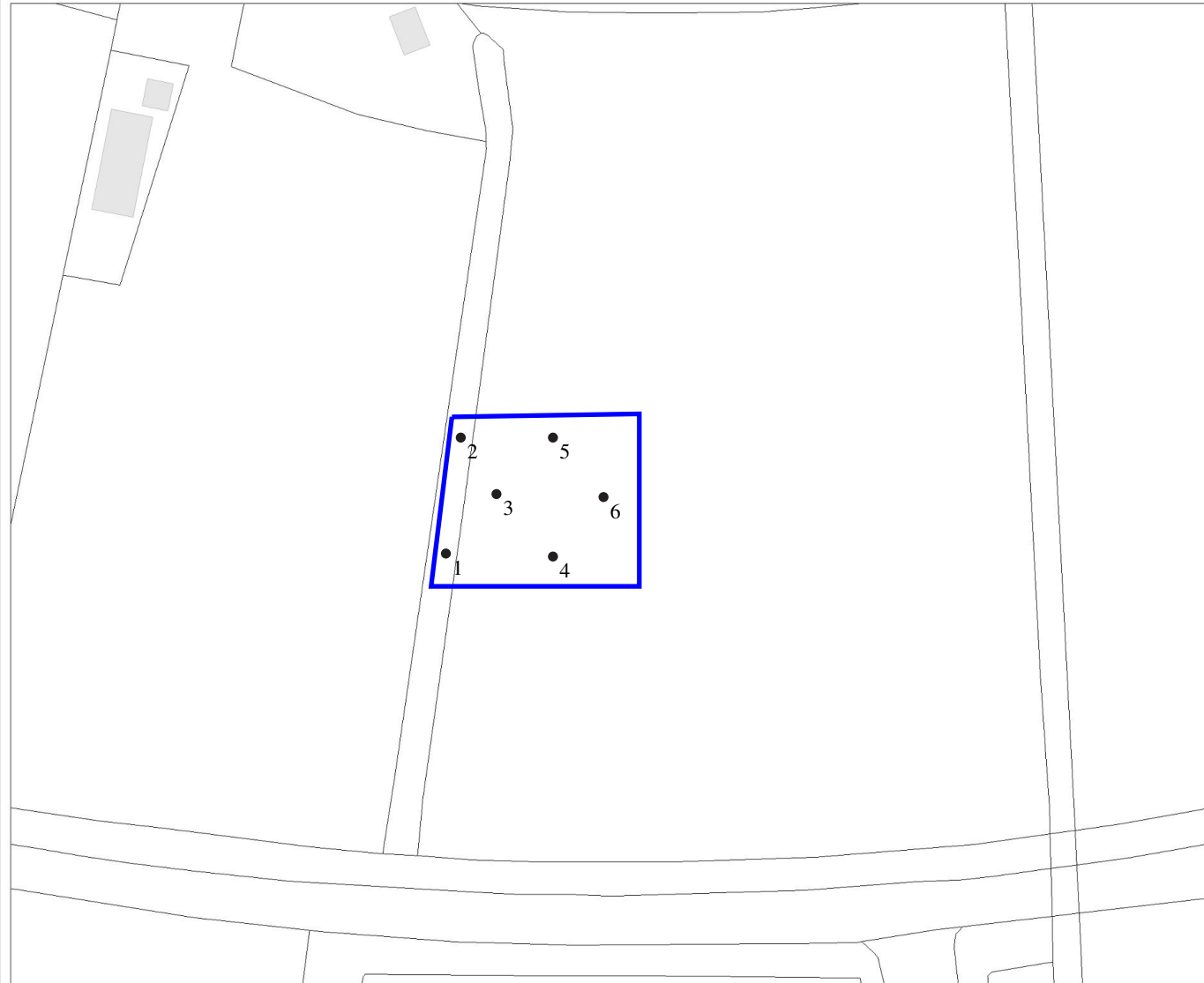
Afbeelding 7 Een deel van de onderzoekslokatie (omcirkeld) op een kadastrale kaart uit het begin van de 19e eeuw. Bron: [www.watwaswaar.nl](http://www.watwaswaar.nl).



Afbeelding 8 De onderzoekslokatie (omcirkeld) op topografische kaart uit het begin van de 20e eeuw. Bron: [www.kich.nl](http://www.kich.nl).

24-11-2008

141969 / 432151



141572 / 431827

### Legenda

-  HUIZEN
-  TOP10 ((c)TDN)
-  1 Boring



rijksdienst voor  
archeologie,  
cultuurlandschap  
en monumenten

**Archis2**



Afbeelding 9 Locatie van de boorpunten op de onderzoekslocatie (blauw omlijnd). Kaart: W.J.F Thijs.

## Bijlage 1 Boorstaten

Locatiebepaling	gemeten, GPS
Referentievlak	Nieuw Amsterdams Peil
Maaiveldhoogtebepaling	geschat, actueel hoogtebestand
Nauwkeurigheid maaiveldhoogte	50 cm

De volgende afkortingen worden in de boorstaten gebruikt.

grondsoort (onderdeel lithologie)	s2	matig siltig
K klei	s3	sterk siltig
Z zand	s4	uiterst siltig
	z1	zwak zandig
bijmengsel (onderdeel lithologie)		
s1 zwak siltig		

---

### boring 1 RD-X: 141.736. RD-Y: 432.947. Maaiveld: 1,70. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
40 Kz1	grijsbruin	geleidelijk	
70 Ks4	bruingrijs	scherp	Vlekken: licht gevlekt, oranje.
80 Ks1	donker grijs	geleidelijk	Opmerkingen: Oud oppervlak.
125 Ks1	grijs	scherp	
135 Ks1	donker grijs	scherp	Archeologische indicatoren: fijn verdeeld houtskool, weinig. Bodemkundige interpretaties: cultuurlaag.
180 Ks3	geelgrijs	scherp	Sublagen: zandlagen.
200 Zs1	grijs	beëindigd	

---

### boring 2 RD-X: 141.741. RD-Y: 431.986. Maaiveld: 1,70. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
35 Kz1	donker grijsbruin	scherp	
60 Ks3	grijsbruin	geleidelijk	
105 Ks3	bruingrijs	scherp	Vlekken: licht gevlekt, oranje.
135 Ks1	grijs	scherp	Vlekken: licht gevlekt, oranje.
180 Ks1	donker grijs	geleidelijk	Plantenresten: weinig. Archeologische indicatoren: fijn verdeeld houtskool, spoor. Bodemkundige interpretaties: cultuurlaag.
195 Kz1	grijs	scherp	Sublagen: zandlagen.
200 Zs2	grijs	beëindigd	

---

### boring 3 RD-X: 141.753. RD-Y: 431.967. Maaiveld: 1,70. Boormethode: edelmanboring, guts.

diepte lithologie	kleur	grens	
35 Kz1	donker grijsbruin	scherp	
60 Ks3	grijsbruin	scherp	Vlekken: licht gevlekt, oranje.
80 Ks1	donker grijs	geleidelijk	Vlekken: licht gevlekt, oranje. Opmerkingen: Oud oppervlak.
130 Ks1	grijs	scherp	Vlekken: matig gevlekt, oranje.
150 Ks1	donker grijs	scherp	Archeologische indicatoren: fijn verdeeld houtskool, weinig. Bodemkundige interpretaties: cultuurlaag.
190 Ks3	grijs	geleidelijk	Sublagen: zandlagen.
200 Zs2	grijs	beëindigd	

---

**boring 4** RD-X: 141.772. RD-Y: 431.946. Maaiveld: 1,70. Boormethode: edelmanboring, guts.

<i>diepte lithologie</i>	<i>kleur</i>	<i>grens</i>	
30 Kz1	donker grijsbruin	scherp	
55 Ks4	bruingrijs	scherp	<i>Vlekken:</i> licht gevlekt, oranje.
80 Ks1	donker grijs	geleidelijk	<i>Opmerkingen:</i> Oud oppervlak.
120 Ks1	grijs	scherp	<i>Vlekken:</i> matig gevlekt, oranje.
130 Ks1	grijs	scherp	<i>Vlekken:</i> matig gevlekt, oranje.
150 Ks1	donker grijs	scherp	<i>Vlekken:</i> licht gevlekt, oranje.
175 Ks3	grijs	geleidelijk	<i>Vlekken:</i> licht gevlekt, oranje. <i>Archeologische indicatoren:</i> fijn verdeeld houtskool, weinig. <i>Bodemkundige interpretaties:</i> cultuurlaag.
225 Ks3	grijs	geleidelijk	<i>Sublagen:</i> zandlagen.
260 Zs1	grijs	beëindigd	

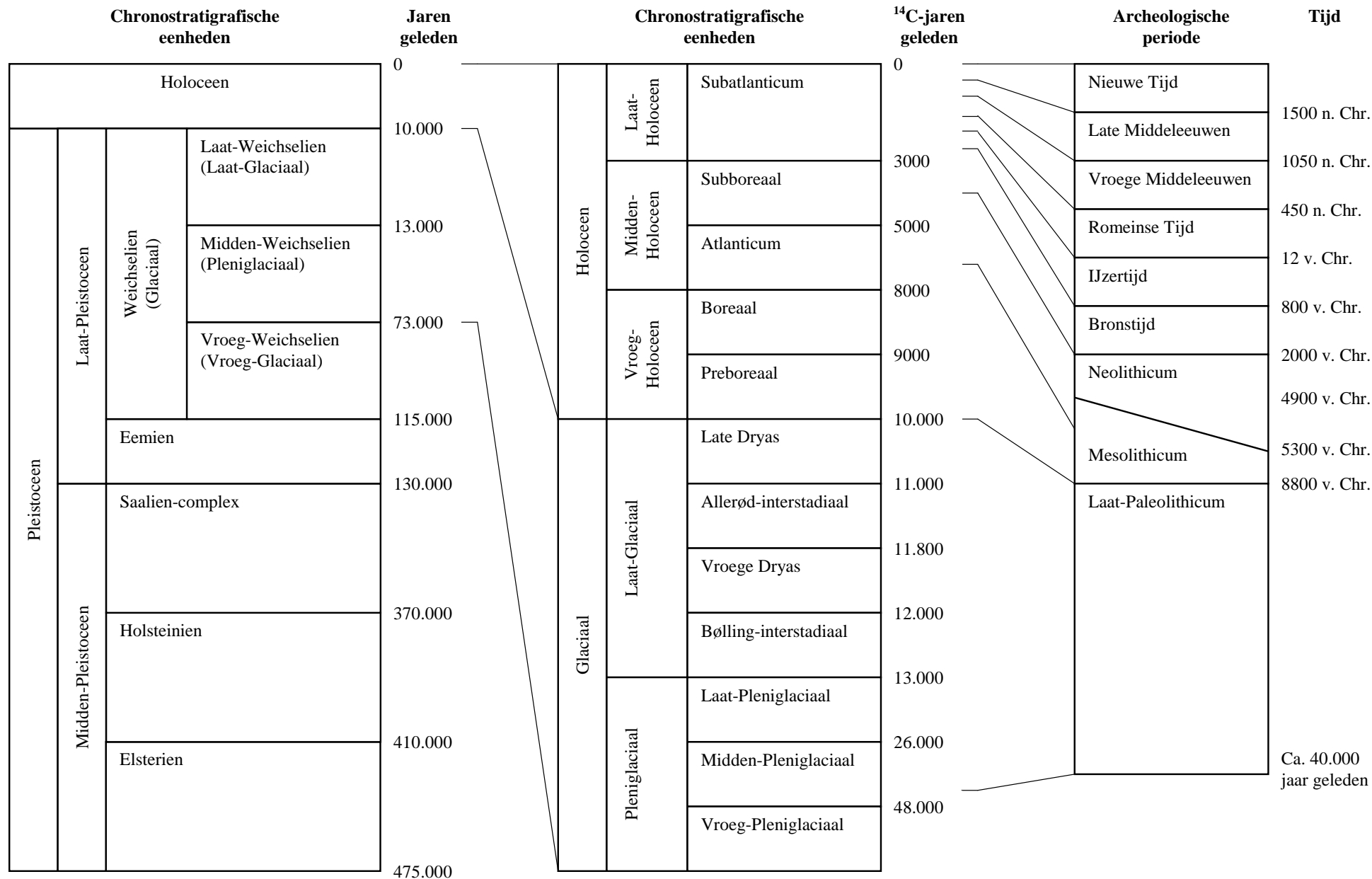
**boring 5** RD-X: 141.772. RD-Y: 431.986. Maaiveld: 1,70. Boormethode: edelmanboring.

<i>diepte lithologie</i>	<i>kleur</i>	<i>grens</i>	
35 Kz1	grijsbruin	scherp	<i>Bodemkundige interpretaties:</i> bouwvoor.
70 Ks4	grijs	scherp	<i>Vlekken:</i> matig gevlekt, oranje.
135 Ks1	donker grijs	scherp	<i>Opmerkingen:</i> Oud oppervlak.
160 Ks1	donker grijs	scherp	<i>Vlekken:</i> matig gevlekt, groen. <i>Archeologische indicatoren:</i> fijn verdeeld houtskool, veel, onverbrand bot, weinig, fosfaatvlekken, aardewerk. <i>Bodemkundige interpretaties:</i> cultuurlaag.
210 Ks3	grijs	scherp	
240 Zs3	grijs	beëindigd	<i>Vlekken:</i> licht gevlekt, oranje.

**boring 6** RD-X: 141.789. RD-Y: 431.966. Maaiveld: 1,70. Boormethode: edelmanboring.

<i>diepte lithologie</i>	<i>kleur</i>	<i>grens</i>	
35 Kz1	donker grijsbruin	scherp	<i>Bodemkundige interpretaties:</i> bouwvoor.
60 Ks4	bruingrijs	scherp	<i>Vlekken:</i> matig gevlekt, oranje.
80 Ks1	donker grijs	geleidelijk	<i>Opmerkingen:</i> Oud oppervlak.
120 Ks1	grijs	scherp	<i>Vlekken:</i> matig gevlekt, oranje.
135 Ks2	donker grijs	scherp	
150 Kz1	donker grijs	geleidelijk	<i>Archeologische indicatoren:</i> onverbrand bot, weinig, fijn verdeeld houtskool, veel, aardewerk, fosfaatvlekken. <i>Bodemkundige interpretaties:</i> cultuurlaag.
170 Zs3	grijs	geleidelijk	
200 Zs2	geelgrijs	beëindigd	
245 Zs2	grijs	scherp	<i>Sublagen:</i> kleilagen.





Bijlage 2 Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.